

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

ST. NICOLAAS-UITSTALLING in „BOEATAN“, Heulstraat 19 Den Haag. Groote keuze van origineel Ned.-Indische geschenken, in alle prijzen.

INHOUD: Indische Begrooting 1915. — Kort overzicht betreffende het ontstaan en de grootte van China's weermacht. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litt.-overzicht. — Leestafels. — Ingezonden. — Passagierslijst. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Indische begrooting 1915.

VIII.

Afdeelingen VII. Departement der Burgerlijke Openbare Werken (40 miljoen).

De voornaamste uitgaven zijn:

Kosten van het Departement	f 265.000
Dienst van den Waterstaat en de B. O. W.	„ 4.644.000
Gebouwen onder burgerlijk beheer	„ 5.909.000
Waterstaatswerken	„ 11.376.000
Havenwerken	„ 11.752.000
Bijzondere vergoeding aan aannemers van havenwerken	Memorie.
Drinkwaterleidingen	„ 500.000
Assainering van de Oedjoeng	„ 450.000
Algemeen wegenplan van Java	„ 200.000
Hulpinrichtingen (laboratoria voor materiaal-onderzoek, baggerdienst, inrichtingen van het havenverkeer)	„ 795.000
Materialen	„ 2.318.000
Huishuurindemiteit	„ 1.379.000
Stoomwezen	„ 165.000
Civiele pakhuizen	„ 210.000

Voor uitbreiding van het personeel van het Departement is uitgetrokken f 42000. Deze uitbreiding wordt dringend noodig geacht met het oog op de voortdurende belangrijke toeneming van de administratieve werkzaamheden bij het departement als gevolg van den zich steeds uitbreidenden dienst van den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Gerekend is op de volgende uitbreiding van ingenieurs van den waterstaat en de burgerlijke openbare werken:

- 2 hoofdingenieurs (waarvan één om op te treden als chef van de afdeling havenwezen van het departement en de ander voor de inspectie van den waterstaatsdienst in Zuid-Sumatra) en
- 12 ingenieurs (2 voor de gouvernementgebouwen, 4 voor de havenwerken in de buitenbezittingen, 3 voor de verkeerswegen aldaar en 3 voor de irrigatiewerken).

Voor gebouwen onder burgerlijk beheer en waterstaatswerken was, zooals voeger reeds is medegedeeld, oorspronkelijk respectievelijk f 1.25 miljoen en f 2.75 miljoen meer uitgetrokken.

Het voor havenwerken uitgetrokken bedrag van f 11.75 miljoen is voornamelijk bestemd voor verbetering van de haventoestanden te Soerabaja, Semarang, Makassar, Belawan en Emmahaven, voor havenbouw te Soerabaja, voor

verbetering en uitbreiding van de haven te Tandjong Priok, voor de haveninrichting in de Pantei-Timorbaai (Bali) en voor verbetering en uitbreiding van de havenwerken te Tjilatjap. Het feit, dat zoovele groote werken tegelijkertijd zijn aangevat, is te danken aan de omstandigheid, dat een groot deel daarvan door Nederlandsche aannemers wordt uitgevoerd. De leidende gedachte hierbij is geweest, dat indien voor deze en andere werken de hand zou kunnen worden gelegd op de werkrachten en de volmaakte uitrusting van de groote aannemers, die niet alleen in ons land, maar ook in andere werelddeelen zich een groote reputatie hebben verworven, het doel waarnaar gestreefd wordt — de vooruitgang van Nederlandsch-Indië — in sneller tempo zou kunnen worden bereikt.

Ongelukkig zijn er in Indië ernstige quaesties gerezen tusschen de aannemers en den waterstaat. De aannemers gingen zoover, dat zij beweerden niet alleen geen medewerking, doch zelfs tegenwerking van de zijde van den waterstaat te ondervinden. Een scheidsrechtelijke uitspraak, gerezen door drie onafhankelijke ingenieurs naar aanleiding van den caissonbouw te Soerabaja, waarbij het land in alle opzichten in het ongelijk gesteld werd, deed den Minister van Koloniën besluiten tot de zending naar Indië van de commissie Lambrachtsen van Ritthem, Wouter Cool en van Elselingen, met de opdracht den Gouverneur-Generaal ter zake van de gerezen quaesties voor te lichten en hem eene beslissing mogelijk te maken. Ondertusschen werd op de begrooting voor memorie uitgetrokken een post voor bijzondere vergoedingen aan aannemers van havenwerken boven de gecontracteerde sommen in verband met het tegenvallen van de kosten van de uitvoering der werken. Deze post wordt als volgt toegelicht. „Door de aannemers van verschillende havenwerken zijn claims ingediend betreffende extra vergoedingen boven den contractprijs van door hen aangenomen werken. De thans reeds ingediende claims beloopt een bedrag van omstreeks f 3.25 miljoen, doch verwacht wordt, dat het totaal bedrag der claims nog zeer aanzienlijk zal stijgen.“ Sedert werd door den Minister medegedeeld, dat overeenkomstig de voorstellen van de genoemde commissie door den landvoogd aan verschillende aannemers schadeloosstellingen waren verleend tot een gezamenlijk bedrag van bijna f 3.2 miljoen. Het verslag van de commissie was door den Minister nog niet ontvangen, zoodat hij over het wezen van de zaak nog geen oordeel kon uitspreken.

Afdeelingen VIII. Departement van Gouvernementsbedrijven (f 83.2 miljoen).

De voornaamste uitgaven zijn:

Kosten van het Departement	f 607.000
Opiumbereiding	„ 5.383.000
Landsdrukkerij	„ 432.000
Mijnwezen in het algemeen	„ 1.463.000
Tin	„ 12.417.000
Ombilin- en Poeloe Laoet-steenkolonontginning	„ 6.102.000
Zout	„ 5.390.000
Transportdiensten	„ 606.000
Post-, telegraaf- en telefoondienst	„ 10.867.000
Postspaarbank	„ 93.000
Spoor- en tramwegen	„ 39.690.000

Voor uitbreiding van het ambtenaarspersoneel van het Departement is uitgetrokken f 37.000.

Tegenover de uitgaaf voor opiumbereiding staat een ontvangst tot gelijk bedrag wegens vergoeding door het Departement van Financiën voor verstrekt opium.

De ontvangsten van de Landsdrukkerij worden geraamd op f 496.000 of f 62.000 meer dan het bedrag van

f 432.000, waarop de uitgaven geraamd worden.

In het bedrag van f 12.417.000 aan uitgaven voor het tin is begrepen een som van f 741.000 aan buitengewone uitgaven, zoodat voor gewone uitgaven is geraamd f 11.676.000. De ontvangsten zijn geraamd op f 28.001.000 (waaronder f 600.000 voor aandeel in de winst van de Billiton-maatschappij), gevende een voordeelig saldo van f 16.325.000. Er is gerekend, dat 250.000 pikols tin zullen worden geproduceerd (waarvan 250.000 langs machinalen weg) en dat een gelijke hoeveelheid zal worden verkocht. De verkoopprijs is gesteld op f 85 per 50 KG.

Tegenover een bedrag van f 5.388.000 aan gewone uitgaven van de steenkolen-ontginningen (f 6.102.000 — f 714.000) staat een ontvangst van f 6.510.000, zijnde f 1.121.000 meer dan de gewone uitgaven. Van de Ombilin-ontginning bedroeg volgens eene op commerciële voet ingerichte berekening de winst over elk der jaren 1911 en 1912 na ruime afschrijving ruim 10 pct. van het in de onderneming gestoken kapitaal. De van de steenkolen maatschappij „Poeloe Laoet“ overgenomen ontginning wordt nog geen jaar door het gouvernement geëxploiteerd. De winst- en verliesrekening van het eerste bedrijfsjaar is daarom nog niet kunnen worden opgemaakt.

De ontvangsten van het zout worden geraamd op f 14.322.000, gevende tegen een geraamd bedrag van f 5.163.000 aan gewone uitgaven een voordeelig saldo van f 9.159.000. Het bedrijf van den aanmaak is verdeeld over drie van elkander afgescheiden zoutlanden, Soemnep, Pamekassan en Sampang, welke als het ware elk een afzonderlijk bedrijf vormen. Daarnaast staat de briketeering en verpakking van het zout onder een Directeur, terwijl het beheer van het vervoer van het zout rechtstreeks door het Departement gevoerd wordt. Ter verduidelijking van de eenheid in de leiding van den dienst van het zout in het algemeen en in zijn onderdeelen is eene nieuwe regeling voorgesteld. Volgens deze zal de dienst in zijn volten omvang, d.w.z. aanmaak, briketeering en verpakking, vervoer en afzet, gesteld worden onder één leider met den titel van hoofd van den dienst. Onder dezen zullen staan een hoofd voor den aanmaak, (aan wien rechtstreeks ondergeschikt zullen zijn de beheerders van de drie zoutlanden) en een hoofd van de fabriekmatige bereiding en verpakking van het zout. Aangenomen wordt, dat de hieruit voortvloeiende verhooging van uitgaven ad f 82.000 's jaars ruimschoots zal worden opgewogen door de voordeelen, die het gevolg zullen zijn van de verbetering der hoedanigheid van het zout, de verhooging van de opbrengst der zoutpannen en het strengere toezicht.

De ontvangsten van de transportdiensten (automobiëldiensten in Palembang en Benkoelen, Pontianak-riviertransport en Oost-Javazeetransport) worden geraamd op f 526.000, alzoo f 80.000 minder dan de uitgaven.

Onder het bedrag van f 10.867.000 aan uitgaven voor den post-, telegraaf- en telefoondienst is begrepen eene som van f 2.892.000 aan buitengewone uitgaven, zoodat voor gewone uitgaven overblijft f 7.975.000. De ontvangsten worden geraamd op f 8.670.000 of f 695.000 meer dan het bedrag der uitgaven.

De ten laste van de begrooting komende uitgaven van de Postspaarbank worden door deze gerestitueerd.

Voor buitengewone uitgaven voor de spoor- en tramwegdiensten is opgebracht f 20.222.000. De gewone uitgaven worden mitsdien geraamd op f 19.468.000. De ontvangsten worden geraamd op f 37.397.000 of op f 17.929.000 meer dan de gewone uitgaven. Het voor buitengewone uitgaven uitgetrokken bedrag is bestemd voor opnemings en verder voor aanleg van de lijnen Cheribon-Kroja, Bandjar-Parigi en de lijnen in Zuid-Sumatra. Gerekend wordt, dat in 1915 gedurende 6 maanden 100 K.M. in exploitatie zal kunnen wezen van het in Zuid-Sumatra in aanleg zijnde net.

R. ZUYDERHOFF.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hoff. van H. M. de Kon.-Moeder

Kort Overzicht, betreffende het ontstaan en de grootte van China's Weermacht.

Zooals men uit de bladen heeft kunnen lezen, wordt de toestand in het Oosten, tusschen Rusland en Japan ter eene en China ter andere zijde, meer en meer gespannen. Zal hieruit een nieuwe krijg voortkomen tusschen deze groote mogendheden, of zal China zich schikken naar de eischen der beide andere, zooals het in vroegere tijden zooveel malen heeft moeten doen? De toestand is echter voor China een gansch andere geworden: in vroeger jaren moest het zich veel laten welgevalven, omdat de middelen ontbraken om zich te weer te stellen, thans is dit niet meer het geval.

Met het oog op de verhoudingen in het Oosten lijkt het mij thans het geschikte oogenblik, om het een en ander mede te deelen over het Chineesche leger, vooral omdat dit leger een schepping is der laatste jaren.

Deze schepping, die voornamelijk te danken is aan den toenmaligen onderkoning der provincie Chili, Yuan-Shih-Kai, den tegenwoordigen president der republiek, dateert van het jaar 1907.

Vóór dien bezat China geen leger, ten minste niet eerv, dat dien naam verdiende.

Vóór het jaar 1907 bestond het leger slechts uit de z.g. „Baniertroepen“, welke door de onderkoningen der provincies, uit de provinciale middelen, werden onderhouden. Deze troepen bezaten over het algemeen niet de minste militaire waarde en dienden ook alleen tot handhaving der orde. Een gunstige uitzondering hierop maakten de troepen in de provincie Chili, waar destijds onder het bestuur van Yuan-Shih-Kai, deze op eigen gezag begonnen was zijn provinciaal legertje op Duitsche manier te drillen, waartoe hij de hulp van Duitsche officieren had verzocht en verkregen.

De goede resultaten, hiermede bereikt, hebben niet weinig bijgedragen tot de reorganisatie der gansche weermacht te land.

Langzamerhand waren n.l. de Chineezers zelf tot inzicht gekomen, dat alle toestanden in hun Rijk verouderd waren; vóór zij echter zoover kwamen, was er heel wat noodig geweest, om hun de oogen te openen.

Tot voor korten tijd was n.l. China een land, waar sinds honderden jaren alles was gebleven, zooals het eenmaal was, het was het land van vooroudervereering en van overlevering, een land dus, dat sinds eeuwen ingeslapen scheen.

Den eersten stoot tot het ontwaken gaf de oorlog met Japan in 1894, toen begon de Chinees te vermoeden, dat er iets haperde aan de eeuwenoude toestanden in zijn land, en begon hij zich af te vragen: of wellicht het vasthouden aan die oude begrippen niet de oorzaak kon zijn van zijn nederlaag keer op keer?

Toen reeds bezat China een opkomende partij, die er voor ijverde om voor China een richting te vinden, die tot vooruitgang leidde.

De schok was echter nog niet groot genoeg geweest, de colossus had zich nog maar even opgericht.

Vervolgens kwam 1900 en daarna de Russisch-Japanische oorlog en deze beide gebeurtenissen hebben den grootsten invloed gehad op China's ontwikkeling. 1900 leerde den Chinees, dat hij nimmer baas kon zijn in eigen land, wanneer niet veel van het achterlijkheid werd over boord gezet, wanneer niet daarvoor in de plaats werd gesteld veel van het westersch nieuwe. Het deed den Chinees zien, dat de eeuwen van stilstand voor hem voorbij waren en dat hij mee moest in den vooruitgang, wilde China de plaats verkrijgen, waarop het door zijn grootte recht heeft onder de volken der aarde.

Van toen af voelden de Chineezers, in welk deel van het Rijk ook, dat zij allen behoorden tot één stam, en dat zij allen moesten medewerken tot behoud van het vaderland, en mede, dat dit behoud gelegen was in een zoo spoedig mogelijke opheffing uit den machteloosheid staat. Te duidelijk was in den oorlog met Japan die machteloosheid gebleken. De door de Japaners gelukkig ten einde gebrachte krijg in Mandsjoerije toonde aan, dat een Aziatisch volk, na behoorlijke voorbereiding en na deskundige opleiding, tegen Westersche mogendheden bestand kon zijn.

Sinds dien werd China's zelfvertrouwen, dat ernstig geleden had onder de verschillende, het in de laatste jaren toegebrachte nederlagen, hersteld; en sinds dien is de regeering met grooten ijver begonnen aan haar hervormingsplannen op allerlei gebied, welke zijn uitgevoerd met een kracht en energie, die bewondering afdwingen.

Ik zal echter in dit opstel slechts die op militair gebied vermelden.

Bij regeeringsbesluit van het jaar 1907 ging men over tot verandering en verbetering van het militaire stelsel. Waar tot nu toe elke provincie haar eigen legermacht had bezeten, die gekleed en gewapend werd volgens de inzichten van den onderkoning, zoo heeft men van af dat oogenblik met dit verkeerde stelsel gebroken, en is men overgegaan tot de oprichting van een onder de bevelen van een te Peking toen opgericht Ministerie van oorlog stand leger, hetwelk een sterkte zal hebben van 36 samengestelde divisies. Volgens toenmalig Keizerlijk besluit zouden die divisies in het jaar 1912 geformeerd moeten zijn.

De in het jaar 1911 in China uitgebroken opstand, welke, zooals men weet, een verandering van regeeringsvorm ten gevolge had, vertraagde uit den aard der zaak het reorganisatiewerk zeer. Nadat echter de nieuwe regeeringsvorm voor goed gevestigd was, is dit belangrijke werk wederom met kracht voortgezet.

Van dit leger, het „Landleger“ (Lu-Kiu) genaamd,

zijn thans de helft der divisies geheel compleet, de andere helft bestaat nog maar ten deele.

Hoewel ook niet alle divisies eenzelfde sterkte hebben, zoo telt een divisie gemiddeld ongeveer 12500 man, terwijl bij een complete divisie 54 stukken geschut zijn ingedeeld.

Bij hetzelfde regeeringsbesluit werden ook de volgende strijdkrachten ingesteld: het Politieleger (Siun-Jin-Kiu), de Territoriale troepen (Siun-Fang-Tuë) en ten slotte de Gendarmerie (Jin-Cha-Tuë).

Het politieleger is in vredetijd bestemd om het landleger te ontlasten van de zorg voor orde en rust in het gewest, waar de divisies gelegerd zijn, zoodat deze zich uitsluitend kunnen bezig houden met de voorbereiding voor hunne oorlogstaak.

Daarenboven moet dit leger in oorlogstijd het landleger zoo noodig ondersteunen. Met het oog daarop is het gewapend en uitgerust als de infanterie van het landleger en nemen onderdeelen van dit korps deel aan de groote manoeuvres van het leger, welke gewoonlijk om de twee jaar plaats vinden. De sterkte van dit leger is ± 50000 man.

Het territoriale leger bestaat uit de beste elementen der vroegere provinciale troepen en dient om in tijd van oorlog de taak over te nemen van het politieleger, de zorg voor de veiligheid in de verschillende gewesten over te nemen.

De sterkte van dit leger is ongeveer 100.000 man, het bestaat uit infanterie en cavalerie, maar het gehalte en de bewapening er van laten nog veel te wenschen over.

De beide laatstgenoemde legers staan ten deele onder het ministerie van oorlog, ten deele onder de onderkoningen der provincies.

De gendarmerie is belast met de militaire politie, het korps wordt gevormd uit „picked men“ van alle wapens van het landleger. Wanneer de organisatie van het leger gansch voltooid is, wordt er per divisie een detachement van 100 gendarmes ingedeeld, die aldaar het politietoezicht uitoefenen.

Boven en behalve de hier genoemde troepen, worden in de verschillende provincies nog tijdelijk gehandhaafd de overblijfselen van de vroegere provinciale troepen; zoodra echter de organisatie van het leger is voltooid, verdwijnen deze geheel.

Tot deze krijgsmacht behoort het z.g. Mandsjoer-Leger der Acht Banieren, verder Mongoolsche en Tibetaansche en nog verschillende andere soort troepen, die echter alle, daar zij niet de minste militaire waarde bezitten, gerust buiten beschouwing kunnen blijven.

Bij het land- en politieleger wordt getracht de bewapening en uitrusting zooveel mogelijk gelijk te doen zijn. Desniettemin komen nog, als gevolg van het vroegere stelsel, verschillende soorten van kanonnen en wapens voor. De infanterie dier beide legers is b.v. bewapend met het Duitsche infanteriegeweer '99, tevens komen echter Mannlicher- en Murata-geweren van verschillende modellen in groote hoeveelheden voor, daarenboven een in de laatste jaren ingevoerd geweer van 6.80 m.M., dat door een Chineesch ingenieur is samengesteld en zeer goed voldoet.

Per compagnie worden een zeer groote hoeveelheid pionier-gereedschappen medegenomen, waarmee de soldaten bijzonder handig omgaan. Tevens zijn nog bij de infanterie ingedeeld drie soorten van mitrailleurs, n.l. van de stelsels Vickers-Maxim, Madsen en het Japansche model.

Wat de artillerie aangaat, ook hier een groote verscheidenheid in geschutsoort; zoo vindt men o.a. een groot aantal Japansche kanonnen, voorts Krupp-snelvuurkanonnen van 7.5 c.M., Krupp-snelvuur-bergkanonnen van 5.7 en 7.5 c.M., Scheider-snelvuur-kanonnen van 7.5 c.M., terwijl bij de bergartillerie Krupp's snelvuurberggeschut 1808 is ingevoerd.

Voor alle wapens van het leger is de uniform dezelfde, n.l. eene tuniek met staanden kraag en gestoten door vijf knopen, pantalon met slobkousen en rijgschoenen voorzien van dikke, met spijkers beslagen zolen, terwijl de bereden wapens rijpantalon met bruine rijlaarzen en sporen dragen. Op het hoofd een pet met klep en platten bodem en 's zomers een strooehoed. Al naar mate van het jaargetij, is de uniform vervaardigd van bruine khakistof of wel van dikke, blauwe, wollen stof. De verschillende wapens en dienstvakken worden van elkaar onderscheiden door verschillend gekleurde schouderbedekkingen.

De totale vredessterkte der Chineesche armee, volgens de tegenwoordige organisatie, is 600.000 man, terwijl de oorlogssterke tot 1½ miljoen strijdbare mannen kan worden opgevoerd.

Voor het grootste deel is thans in het groote Rijk van het Midden weerplicht ingevoerd, terwijl in die deelen, waar het, met het oog op de administratieve bezwaren, dit nog niet is gelukt, door werving de noodige manschappen worden verkregen.

Wat nu mijn indruk betreft van de Chineesche troepen uit een militair oogpunt, kan ik in het kort mededeelen, dat bij de groote manoeuvres van het leger, die ik de eer had een paar jaar geleden bij te wonen, er niet één officier van vreemde nationaliteit was, die niet zeer verbaasd was bij het aanschouwen van hetgeen in zoo korten tijd is tot stand gebracht.

Allerwege vroeg men zich af: hoe het mogelijk was, dat een volk, dat sinds eeuwen ingeslapen scheen, zich met zulk een energie en met zulk een kracht uit dien toestand heeft kunnen opheffen?

De beide divisies, welke toen aan die manoeuvres deel-

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening
Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

P. G. JANSSEN'S

Luxe Verhuur Auto's,

Iederen dag disponibel voor ritten door **BELGIË**

Auto's voor Trouwgelegenheid
.....Maand-Auto's.....

Eenig Adres:
**Koninginnegracht
1c,**
over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.
H 852 en H 404.

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. er niet beslist hoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPE STRAAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
• STEMPELINRICHTING

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade N.1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma **COSTER VAN VOORHOUT & Co.**
te Soerabaia.

daarop geen antwoord gekregen." Nu, ik verklaarde hem op mijn woord van eer, dat ik dien brief niet ontvangen had en ook niet aan die aanstellerij „s o p a n B e t a w i" deed. Ik vroeg hem verder, of hij mij de beteekenis en den oorsprong van deze uitdrukking kon uitleggen. „Wel", zeide hij, „onder de Chineezzen te Batavia bestaat als regel, zoowel bij goeden als minder goeden, bij rijken als bij armen, zij mogen hoog of laag geplaatst zijn in ambtelijke dan wel handelskringen, om brieven, over zaken of van particulieren aard, onbeantwoord te laten, als daarin voor het antwoord niet tevens een postzegel van 10 cent is gevoegd." Dit is nu de Bataviasche chic „s o p a n B e t a w i". Wij kunnen 't ook „k o e r a n g a d j a r B e t a w i" noemen.

Waarom onderscheid?

Gelijk de lezers weten, zoo schrijft de „P e r n i a g a n", worden de Europeesche leden van den Gemeenteraad niet door het Gouvernement aangewezen, maar door de Europeesche kiezers van de gemeente verkozen. Waarom gebeurt niet hetzelfde ten aanzien van de Chineesche en Inlandsche leden? Waarom moeten dezen door het Gouvernement benoemd worden? Als de Europeanen het recht hebben, de Europeesche leden te kiezen, waarom mogen dan de Chineezzen en Inlanders het recht niet hebben hunne vertegenwoordigers te kiezen? Wij begrijpen niet, waarom dit onderscheid gemaakt wordt. Wij hopen dan ook, zoo besluit schrijver, dat dit onderscheid opgeheven, aan Inlanders en Chineezzen hetzelfde recht zal worden toegekend.

Waarom?

Hoe komt 't toch — zoo wordt in de „P e w a r t a S o e r a b a j a" gevraagd — dat nu al sedert eenige jaren onder de Chineezzen geen animo bestaat om tot Chineesch officier benoemd te worden? Ook van bestuurswege wordt deze vraag gedaan: 1o. Houden de Chineezzen niet meer van dit baantje, omdat zij dan als ondergeschikten van het Gouvernement geen traktement ontvangen? Dit kan 't geval toch niet zijn, want nog nooit heeft een Chinees, die 10 of 20 jaren lang deze waardigheid bekleed heeft, daartoe het verlangen te kennen gegeven; 2o. Is het tengevolge der tegenwoordige Chineesche politiek, uit vrees, dat zij door het aanvaarden van eene betrekking in Hollandschen dienst, door hunne landgenooten beschouwd zullen worden, als buiten het Chineesche verband te staan? Ook dit kunnen wij niet aannemen, want wat wij opgemerkt hebben, is, dat de Chineezzen in N.-I. zich wel degelijk beschouwen als onderdanen van het N.-I. gouvernement, al wordt het onderscheid van de Vreemde Oosterlingen met de andere bestaandeelen der bevolking nog steeds gehandhaafd. Wij weten ook, dat door het Gouvernement menige regeling ten gunste van de Chineezzen gemaakt is geworden. 3o. Zien zij soms in, dat deze betrekking niet meer dit aanzien heeft als in vroegere jaren en schamen zij zich daarover tegenover hunne landgenooten? Ook dit achten wij verkeerd ingezien. Integendeel, wij zijn overtuigd, dat een Chinees hoog opziet tegen het hoofd zijner natie, dat eerlijk en onpartijdig te werk gaat, al weet hij dan ook, dat dit hoofd de leiding volgt door Hollandsche chefs aangegeven, want hierdoor komen zij beter in aanraking en in kennis met de Hollandsche bestuurders en hunne inzichten. Zij, die niet in aanzien staan bij hunne landgenooten, hebben 't dan ook aan hun eigen domheid of verwatening en gila hormat te danken. Laatdunkende gezagsuitoefening is niet meer van dezen tijd; men heeft thans slechts kundige en rechtschapen chefs noodig. Van regeeringswege heeft men in de laatste jaren de positie der Chineesche officieren trachten te verhoogen; zij hebben o.a. een ambtscostuum gekregen, eenigszins in overeenstemming met dat van de Europeesche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur. En toch heeft dit alles niet gebaat.

De fout ligt, naar het oordeel van den schrijver, in het feit, dat de rechten en verplichtingen der Chineesche officieren, hunne juiste verhoudingen tot de Europeesche en Inlandsche ambtenaren niet omschreven noch bepaald zijn, zoodat zij nog steeds aan de meest willekeurige behandeling bloot staan. Dit denkbeeld wil schrijver ernstig in overweging geven.

Gelijkstelling verlangd.

Na Tjen Hoe vraagt in de „P e r n i a g a n" waarom het Gouvernement van N.-I. niet alle ingezetenen voor de wet gelijk stelt, zooals dit in Britsch Indië wel 't geval is. In N.-I. verkeerden de Chineezzen nog steeds in de positie, dat zij met Inlanders gelijkgesteld zijn tegenover de Europeanen, die weer anders geregeerd worden. Het Engelsche bestuur maakt in zijne koloniën geen onderscheid tusschen blank, geel of bruin, noch tusschen hoog of laag geplaatsten. Wat de blanken daar mogen doen, is ook aan personen van andere huidkleur toegestaan. Waar Engelschen wonen, mogen ook anderen wonen. In de rechtspraak wordt geen onderscheid gemaakt tusschen Europeanen en niet-Europeanen. Voor het voortgezette onderwijs van Chineezzen in Singapore getroost de Engelsche regeering zich vele kosten. Als wij allen onder één vlag dezelfde rechten hadden, zouden wij dan niet uit liefde voor die vlag alles over hebben en in den strijd ons om die vlag scharen? Te Singapore bestaat onder de Chineezzen een schutterij, zooals hier (Batavia) onder de Europeanen, die in staat is het grondgebied te helpen verdedigen. De Chineezzen in Singapore gevoelen zich dan ook één met de bestuurders. Wij zijn geen weerspanning en twistziek volk. Onze geschiedenis heeft aangetoond, dat wij gaarne in vrede willen leven en alle geschillen in der

minne wenschen opgelost te zien. Welke reden kan de Hollandsche Regeering dan hebben om te veronderstellen, dat de Chineezzen in Indië bij hunne gelijkstelling met Europeanen, het hoofd in de hoogte zullen gaan steken, overmoedig en brutaal zullen worden? Hoe lang zal het nog moeten duren, eer die zoo gewenschte gelijkstelling aan Inlanders en Chineezzen zal worden verleend? Laten wij Chineezzen voortgaan ons rustig en waardig te houden en daardoor blijf geven van onze goede gezindheid. „Afwachten" (s a b a r) is nog steeds het wachtwoord. Zoo besluit schrijver.

Van Vreemde Koloniën.

De vorige week vonden wij de gelegenheid niet meer, om de beteekenis aan te geven die Lord Roberts, als figuur in de koloniale militaire geschiedenis van onzen tijd heeft gekregen. Had deze generaal in gewone tijden de oogen gesloten, dan zou zijn heengaan als een „gebeurtenis" besproken zijn. Zijn verscheiden, zooals het nu geweest is, te midden der te velde zijnde troepen, pas luide toegejuicht door de Indische krijgers, wien vooral zijn overkomst naar Frankrijk gegolden had, zijn verscheiden, dat bijna als een sneuvelen in den strijd te beschouwen is, is nu meer een slot geweest passend bij zijn roemrijk soldatenleven, maar het heeft minder indruk op de menigte gemaakt is, zij is er spoediger over heen gekomen, omdat er eigenlijk voor niets geboeide aandacht is dan voor den oorlog, en op het verloop van dezen oorlog zal het heengaan van den 82-jarigen veldoverste geen invloed meer hebben. Maar als de woelingen van 1914-15 weer bezonken zullen zijn en als de roem van vele nieuwe namen voor het nageslacht opgeteekend zal wezen, zal de herinnering aan Lord Roberts weer bovenkomen en zal haar een plaats geschonken worden, die niet te verdringen zal wezen door de nieuw opgeteekende namen uit de groote wereldworsteling. Want, als zijn leeftijd aangaf dat hem in den oorlog van dit jaar geen rol meer kon worden toegedacht, de geschiedenis zal hem de waardeering moeten toezeggen van de juistheid van blik, die aan de Engelsche natie aandacht en voorbereiding vroeg voor het van Duitsche zijde dreigend oorlogsgevaar. Hij heeft hiervoor miskenning en verkeerde beoordeeling te verduren gehad, maar zijn schuld is 't niet, als Groot Britannië niet meer gedaan heeft om op die gebeurtenis voorbereid te zijn. Intusschen is het niet om zijn verdiensten in dit opzicht tot hun recht te doen komen, dat wij hier zijn nagedachtenis wenschen te eeren, een groot deel van zijn groote bedrijvigheid is aan de Britsche koloniale belangen gewijd geweest, als zoodanig wenschen wij zijn verdiensten kort te memoreeren.

Frederik Sleigh Roberts, werd in 1832 te Cawnpore geboren, waar zijn vader commandant was van het Bengaalsche Europeesch regiment. Op 19-jarigen leeftijd werd hij 2e luitenant bij de Bengaalsche artillerie. Zoo kwam hij in 1852 te Calcutta, waar zijn Indische loopbaan begon; hij begaf zich naar Punjab, waar zijn vader het bevel voerde over de Peshawar divisie. Generaal Roberts repatrieerde in 1853.

In 1857 braken onlusten uit in Meerut, die van grooten omvang werden, hij kreeg een indeeling bij Delhi, en hoewel nauwelijks meer dan een knaap, wakte hij voldoende vertrouwen om hem bij het ontzet van Lucknow tot gids van de ontzettingafdeeling aan te wijzen. Na het ontzet werd hij ingedeeld bij een cavalerie-divisie.

Bij een aanval op Khudaganj redde hij in 1858 het leven van een sowar en ontnam hij een vlag aan de sepoys. Hiervoor werd hem het Victoriakruis toegekend.

Na een verlof naar Europa hervatte hij den kolonialen dienst. De Abyssinische expeditie van 1868 maakte hij als assistent kwartiermeester-generaal mee, evenals die naar Lushai van 1871-72. In 1875 werd hij kolonel en kwartiermeester-generaal.

In dien tijd maakte Rusland groote vorderingen in Centraal Azië. Door de vermeestering van Khiva in 1873 was de richting die het naar Noord-Perzië wilde inslaan, aangewezen. De Russische invloed in Afghanistan moest voorkomen worden. Roberts stelde hierover een memorie op, die bestemd was voor den opperbevelhebber, lord Napier of Magdala, doch in 1876 aan den onderkoning, lord Lytton werd overhandigd. In 1878 werd aan Roberts het bevel over de troepen aan het „Punjab frontier" aangeboden. Zoo kwam hij weer meer in het actieve leger terug en weldra zou hij hierin een zeer actieve rol vervullen.

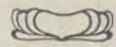
Voor den grooten tocht tegen den Ameer van Afghanistan werden 3 kolonnes gevormd. Een moest naar Kandahar gaan, een in Khyber een demonstratie uitvoeren, de derde het Koeram- en Khostdal bezetten en tegen Kabeel oprukken. Deze laatste stond onder Roberts, zij telde 1300 Britsche en 4000 inlandsche strijders met 13 kanonnen.

In het Koeramdal had de vijand een stelling met 8 regimenten en 18 kanonnen ingenomen. Door een nachtmarsch wist Roberts deze om te trekken en den vijand, zonder zwaren strijd, tot den aftocht te nopen. De Ameer Shere Ali was gevlucht en overleed kort nadien. Zijn opvolger Ayoeb Khan teekende de door Engeland gestelde voorwaarden.

Roberts achtte een zoo gemakkelijk behaalde overwinning geen voldoende waarborg voor het verzekeren van de rust, hij wenschte een sterke macht achter te laten. Het Br. bestuur dacht hier anders over, zoodat hij in Juli de leiding moest overgeven aan Cavagnari en zelf naar Simla ging om zitting te nemen in een commissie

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar :

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

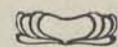
BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

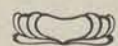
Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889
en de Kookkunst-Tentoonstellingen te
Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage
1892 en met het Eere-Diploma
op de Tentoonstelling te
's-Gravenhage 1905.

8ste veel vermeerderde en verbeterde druk.

Prijs: ingenaaid f 3.00
gebonden 3.50

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155**.

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Viollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100, 's-Gravenhage,	{	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92,	{	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239 's-Gravenhage,	{	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10, Utrecht,	{	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

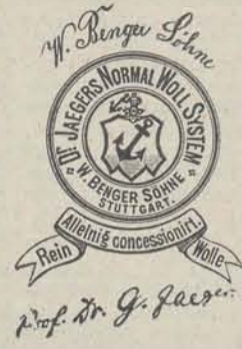
De Kolonie Suriname, door REMAN IRIS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en part. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

HOOGENSTRAATEN's
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN's
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN's
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag
In 1913 slaagden ONDER MEER voor:
Eind-ex. H. B. S. 5 j. c. 6 leelr. — Cand. O. I. ambt, 1 leelr.
— Milit. Acad. te Breda 2 leelr. — Instit. voor de Marine
1 leelr. — Cadettensch. Alkmaar 4 leelr. — Middelb. Kol.
Landbouwsch. te Deventer 4 leelr. — Machinistensch. van
de Marine, te Hellevoetsluis 1 leelr. — Zeevaartschool te
Rotterdam, 1 leelr. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leelr.
In 1914 slaagden o.a. 7 leeringingen voor Eind-ex. H. B. S.
5 j. c. en 3 leeringingen voor 1ste klasse Gymnasium.
Meisjes worden ook als leeringingen aangenomen.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electric Licht — Centrale Verwarming-
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, wijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIENEN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA KAARSEN

Onovertroffen in kwaliteit!

„Het Blousen-Huis”

Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.

Specialiteit: BLOUSES, COSTUUMROKKEN, PEIGNOIRS.

Wegens Uitbreiding

Totale Uitverkoop.

Alle genres ook in extra groote maten.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage,
Bankastr. Theresiastr. 87.
Tel. 226. Tel. 444.

Scheveningen,
Fred. Hendrikl. 70.
Tel. 306.

Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Willemstraat 9.
Tel. 49.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”

LAAN v. MEERDERVOORT 187

Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenheid van

OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.

Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.

Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van bezorgloon.

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes

Noordeinde 6, BERNARD DRABBE DEN HAAG

vis à vis Plaats TELEFOON 2162

Specialiteit Indische Uitrustingen

Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :-:

BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

DISTILLEERDERIJ EERSTE KLASSE

Likeurstokerij „DE GEKROONDE LELIE”.

Jenever
Brandewijn
Cognac

Opricht 1821.

Gestookte
Citroen,
Oranjebitter

Fijne Likeuren in alle sterkten en hoeveelheden verkrijgbaar.

MOBACH & Co. ZUID BINNENSINGEL 20
DEN HAAG TELEPHOON H. 1984.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**

Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraichissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende

Indische SPEKKOEK à f 1.20.

Met succes
adverteert men in

dit blad,

het Orgaan

der Vereeniging

„Oost en West”.

Firma J. KLERKX, Den Haag.

Riviervischmarkt 5. = Telefoon 3455.

BISSCHOPWIJN f 0.55 per flesch.

SAMOS, ROODE- en WITTE PORT, f 0.50 p. fl.

PUNCH per liter

f 0.85, f 1.—, f 1.15, f 1.30, f 1.50.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Wollen- en Donsdekens
Vellen - Vachten
Voetzakken
Tochtdekens - Tochtschermen

Afd. 2e Etage.

LIFT.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofferleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

C. A. VAN MONSJOU, VALKENBOSCHPLEIN 15
— DEN HAAG.

Horloger - Opticien.
TELEFOON 2167.

 Fournisseurs
de S. M. la Reine.
 Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Ver'tables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés
*Compagnie
Lyonnaise*

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGHE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van
Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10-5,
Zondags van 2-5 uur.

Vrije Toegang.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.
Noordeinde 182-184 - Den Haag.
TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK
PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

**BADEN,
GEIJSERS.**

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed
en voordelig van nieuwe of Tweede-
hands Meubelen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.